

Broj 12, oktobar 2008.

“Budućnost je već stigla, samo nije još uvijek podjednako raspodijeljena.”
William Gibson

Poštovani čitatelji,

Digitalni TV signali dolaze do domova širom svijeta putem terestrijalnih, satelitskih i kablovskih sistema. Samo u Evropi preko 40% domaćinstava koristi terestrijalnu platformu, pri čemu je DTT platforma koja se najbrže razvija u velikom broju evropskih zemalja¹. Televizija suvereno zadržava multimedijalni primat bez kojeg se savremeno društvo ne može zamisliti. Digitalna televizija je aktuelna tema širom svijeta: organizuju se forumi, radionice i konferencije gdje stručnjaci iz tehničkih, ekonomskih, programskih oblasti iznose svoje ideje, mišljenja i prijedloge. Još jedna takva značajna međunarodna konferencija će se održati i kod nas uskoro.

U Bosni i Hercegovini su do sada postignuti značajni rezultati u procesu uvođenja digitalne televizije koji će biti objedinjeni u *Strategiji prelaska sa analognog na digitalno emitovanje*. Strategija je u završnoj fazi i uskoro bi trebala biti dostavljena na usvajanje.

Protekli mjesec obilježen je kao i obično brojnim aktivnostima i događajima koji su od izuzetnog značaja za dalji rad DTT Foruma i digitalnu budućnost prema kojoj se Bosna i Hercegovina užurbano kreće. Pored redovnih sastanaka radnih grupa na kojima se intenzivno radilo na završavanju Strategije izdvajamo i posjetu predstavnika DTT Foruma APEK-u (Slovenija), specijalni prilog sa 28. zasjedanja Evropske platforme regulatornih tijela (EPRA) održanog u Dublinu na kojem su učestvovali i predstavnici Regulatorne agencije za komunikacije (RAK), te kao i obično vijesti iz zemlje i svijeta.

¹ Prema podacima EBU-a - http://www.ebu.ch/en/union/under_banners/DigitalDividend.php

AKTIVNOSTI U OKTOBRU

Sastanak radne grupa za regulativu

Na sastanku **radne grupa za regulativu održanom 29.10.2008. godine** istaknuta je potreba za izmjenama i dopunama postojeće zakonske regulative u skladu sa tehničkim aspektima uvođenja DTT-a. Predloženo je da se razdvoji djelatnost proizvodnje sadržaja od prijenosa i distribucije i da se preciziraju pitanja koja se odnose na regulativu.

U osvrtu na radiodifuziju rečeno je da je potrebno naglasiti da će doći do uvođenja digitalnog radija, ali da se analogni radio neće ugaziti kao analogna televizija.

Radna grupa za regulativu - diskusija o potrebi izmjena postojećih zakonskih regulativa

Sastanak radne grupa za društveno - ekonomske aspekte

Na sastanku **radne grupe za društveno-ekonomske aspekte održanom 30.10.2008. godine** rečeno je da je potrebno revidirati materijal koji je ova radna grupa prethodno izradila zbog novih podataka kojima se raspolaže.

Razgovaralo se o subvencioniranju set-top boxova i zaštiti ugroženih kategorija stanovništva.

Članovi radne grupe su se složili da su neophodne informacije koje se odnose na zaštitu potrošača i konkurencije koje se mogu dobiti od nadležnih institucija.

Na sastanku radne grupe za društveno-ekonomske aspekte razgovaralo se o zaštiti potrošača

Dablin - Evropska platforma regulatornih tijela (EPRA)

Rezultati istraživanja prelaska sa analognog na digitalno emitovanje Evropske platforme regulatornih tijela (EPRA)

Evropska platforma regulatornih tijela (EPRA), na posljednjem zasjedanju održanom u Dublinu u oktobru 2008. godine, na kojem je prisustvovalo 150 učesnika iz 41 zemlje, u okviru radne sjednice regulacija Digitalne TV, predstavila je rezultate istraživanja prelaska sa analognog na digitalno emitovanje.

Pored ove teme učesnici su diskutovali i o primjeni Direktive o audio-vizuelnim medijskim uslugama, ulozi regulatora u regulaciji Javnih RTV servisa, medijima i političkom pluralizmu, te primjeni principa

samoregulacije i koregulacije kao regulatornog modela.

Evropskom platformom regulatornih tijela od maja 2007. godine predsjedava Dunja Mijatović, pomoćnik direktora za emitovanje Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine.

Uvod

Nakon objavljivanja Komunikacione Evropske komisije 2005 (COM(2005) 204) o ubrzanju prelaska sa analognog na digitalno emitovanje, te zasjedanja Evropske platforme regulatornih tijela (EPRA)² održanog u Sofiji (Bugarska) 2007. godine, na kojem je pitanje primjene strategija u vezi sa prelaskom na digitalno emitovanje bila i posebna tačka dnevnog reda, EPRA je na osnovu upitnika koji su popunile njene članice, izradila dokument koji predstavlja trenutnu situaciju vezanu za pitanje digitalne televizije, sa posebnim naglaskom na DTT-u, te da istakne probleme sa kojima se zemlje susreću u primjeni DTT strategija.

Četiri zemlje prešle na digitalno emitovanje

U prelasku sa analognog na digitalno emitovanje dosta je već urađeno: proces je kompletiran u 4 zemlje Evropske unije i Švajcarskoj, a u mnogim zemljama se bilježi značajan rast korištenja DTT usluga.

Najviša stopa rasta korištenja DTT usluga (između 30 i 50% domaćinstava koja koriste ove usluge) zabilježena je u Finskoj, Španiji, Velikoj Britaniji, Francuskoj i Italiji. Značajan porast korištenja ovih usluga zabilježen je i u Malti i Danskoj. U zemljama u kojima je emitovanje putem kabla najrasprostranjeniji oblik TV prijema, pojavila su se dva obrazca: proces prelaska sa analognog na digitalno emitovanje jeste, ili će biti, lakši ukoliko se manje korisnika oslanja na zemaljsko emitovanje signala, pri čemu je, u isto vrijeme, penetracija digitalne televizije sporija s obzirom na to da digitalizacija kablovskih sistema zahtjeva značajne investicije. Izuzetak čine Luksemburg i Finska u kojima je digitalno emitovanje putem kablovske televizije dobro razvijeno.

U mnogim zemljama satelitske digitalne usluge igraju značajnu ulogu u ukupnom porastu korištenja digitalne televizije, a to su: Irska, Rumunija, Kipar, Njemačka, Austrija, Francuska, Velika Britanija, Mađarska, Italija, Poljska, Portugal, Slovačka, Švedska, Luksemburg i Norveška. Porast stope

korištenja IPTV usluga se takođe pokazao značajnim u smislu razvoja digitalne televizije u nekoliko zemalja, posebno u Francuskoj, a takođe je zabilježen rapidan razvoj ove vrste usluga i u Estoniji, Latviji, Belgiji, Švedskoj i Sloveniji. U Sloveniji je, na primjer, IPTV podjednako značajan kao i prijem signala putem satelita. Sve u svemu, može se reći da se satelitsko digitalno emitovanje takmiči sa DTT-om (i uglavnom preovladava s obzirom na činjenicu da je prvo bilo dostupno) u ruralnim područjima, dok se u urbanim područjima u nekim zemljama telekom operatori utrkuju u preuzimanju korisnika od kablovskih operatora (uz ponude dvostrukih i trostrukih usluga) dok kablovske kompanije ubrzavaju proces digitalizacije.

U pojedinim zemljama izrađene su strategije za proces implementacije digitalne televizije. Nedavno je u Crnoj Gori usvojen Nacrt strategije za prelazak na digitalno emitovanje. DTT Forum u Bosni i Hercegovini takođe radi na implementaciji DTT-a, pri čemu će Nacrt strategije za uvođenje digitalne zemaljske televizije biti dostavljen na usvajanje do kraja godine.

U oktobru 2007. godine, državno Vijeće za emitovanje Ukrajine usvojilo je amandmane na Plan razvoja emitovanja na državnom nivou i odredilo glavne principe, pitanja i organizacione aranžmane za implementaciju digitalnog emitovanja.

Kada je riječ o stepenu ostvarenog napretka u uvođenju digitalne zemaljske televizije moguće je diferencirati nekoliko grupa zemalja. Prije svega, tu su zemlje sa završenim ili skoro završenim prelaskom na DTT emitovanje. Ovdje se uglavnom radi o državama sa visokim procentom penetracije kablovske televizije (preko 40%), pri čemu su najviše stope penetracije digitalne televizije u zemljama gdje su kablovske usluge digitalizirane i/ili postoji velika dostupnost satelitskih paketa (izuzetak čini Finska gdje je stopa korištenja DTT usluga najviša).

Istraživanja su dalje pokazala da postoje zemlje koje ostvaruju vrlo visoke stope korištenja DTT usluga iako prelazak sa analognog emitovanja još uvijek nije završen. To su zemlje u kojima kablovsko emitovanje nije od suštinskog značaja, za razliku od satelitskog prijema signala koji je umnogome doprinio uzlaznoj liniji korištenja DTT-a, i

² European Platform of Regulatory Authorities
www.epra.org

gdje je pokretanje i promocija digitalne televizije od mnogo većeg značaja nego u državama kod kojih je DTT u funkciji.

Pored toga, postoje zemlje u kojima se razvijaju DTT sistemi koji su već u funkciji. U mnogim od ovih zemalja je kablovska televizija veoma važan model prijema TV signala (posebno u Danskoj, Estoniji i Malti), dok izuzetak čine Republika Češka i Hrvatska u kojima više od pola populacije koristi zemaljski prijem TV signala. U oba ova modela stopa digitalnog prijema signala je već prilično visoka.

Konačno, postoje zemlje u kojima digitalni prijem signala treba da započne. Ovdje se radi o zemljama u kojima pružanje DTT usluga tek što nije počelo i gdje je kablovski prijem signala izrazito zastupljen što će omogućiti lakši prelazak na DTT uprkos kašnjenju u pripremama. U ovim slučajevima takođe, satelitski prijem signala igra značajnu ulogu u prelasku na digitalni signal, a posebno je to slučaj u Irskoj, Rumuniji, Kipru i Poljskoj.

Informisanje javnosti - ključ uspjeha primjene digitalne televizije

Tokom diskusija o ovoj temi na zasjedanjima EPRA-e, zaključeno je da je uspostavljanje specifične organizacije za implementaciju DTT strategije uključujući i informativne kampanje, veoma značajno za uspješnu implementaciju digitalne televizije kao što su: Digitalna platforma Austrije, projekat digitalne televizije Velike Britanije, TV platforma Njemačke, francuska grupa za brigu o javnom interesu - Digitalna TV Francuske, kao i italijanski zajednički Odbor za industriju/vladu/regulaciju - Digitalna Italija. U posljednje vrijeme su osnovane radne grupe, forumski odbori za DTT na Kipru, u Bosni i Hercegovini i Bugarskoj.

Zbog trenutne zavisnosti o zemaljskoj mreži, kao što je, na primjer, slučaj u Mađarskoj (25% populacije), u Francuskoj (28,5%) i u Velikoj Britaniji (32%), neophodno je osigurati nesmetan pristup televiziji, za šta postoji više načina. Tako su u nekoliko zemalja DTT kanali obezbijedeni (ili je planirano da se to učini) besplatno, putem satelitskih platformi, na privremenoj osnovi, na primjer u slučajevima gdje domaćinstva nisu u mogućnosti da se priključe na DTT platformu u regijama u

kojima se radi na prelasku sa analogne televizije na digitalnu (Velika Britanija, Francuska, Španija). Takođe, u mnogim zemljama će, u početku, multipleksi morati istovremeno da emituju analognim i digitalnim putem (Slovačka i Slovenija).

Dileme i problemi kao rezultat razvoja novih DTT standarda

U zemljama istočne Evrope, države su suočene sa dilemom u vezi sa načinom uvođenja, usljed tekućeg razvoja novih standarda u DTT-u (MPEG4 i DVB-T2). Industrija emitovanja povezuje MPEG4 i DVB-T2 sa HDTV-om, pri čemu je stopa proizvodnje HDTV-a još uvijek niska - posebno u istočnoj Evropi. Stoga postoji opasnost da penetracija DTT MPEG4 prijemnika bude mala usljed neizvjesnosti HDTV standarda u određenim zemljama.

Mnoge zemlje usporeno razvijaju strategije i donose legislative potrebne za implementaciju DTT-a. U nekim slučajevima gdje DTT sporo evoluira, tržište je već napredovalo sa pružanjem usluge digitalne televizije. Kao što je ranije spomenuto, ekspanzija satelitskih usluga je vrlo značajna u mnogim zemljama. U Rumuniji postoji pet pružalaca satelitskih paketa koji se takmiče na tržištu od ukupno 2 miliona domaćinstava pretplaćenih na ove usluge. U Albaniji već postoji Pay - DTT usluga koja se pruža bez dozvole, sa preko 100000 pretplatnika. Takođe, postoje slučajevi gdje su odluke o dodjeli dozvola i druga regulatorna pitanja suočena sa izazovima.

Tako je u Slovačkoj procedura izdavanja dozvola za DTT zaustavljena nakon pravne akcije koju je pokrenuo mrežni operator za emitovanje Telecom Corp, tvrdeći da je procedura pristrasna i funkcionise u korist određenih kandidata s obzirom na činjenicu da poziva na korištenje MPEG4 AVC kompresije.

Pay DTT usluge su takođe čest uzrok kontroverzi:

U Portugalu, DTT operator Airplus je u septembru započeo pravnu proceduru protiv odluke da se dozvola za pružanje Pay DTT usluge dodijeli Portugal Telecom-u (PT). Obje kompanije su se natjecale na tenderu. Dozvola za Pay DTT obezbjeđuje pravo

pružanja 5 DTT Multipleksa. Šesti Multipleks, kojeg će pružati PT, pružaće free-to-air usluge.

U Norveškoj, postoji konflikt u vezi sa pristupom DTT platformi za drugog Pay TV operatora. Ofcom je započeo konsultacije u vezi sa prijedlogom BskyB da lansira Pay DTT usluge u septembru. Oni su predložili da zamijene postojeće FTA DTT usluge sa 5 premium usluga. Nakon toga, BskyB je donio odluku da odustane od lansiranja Pay usluga u okviru DTT platforme, kriveći Ofcom za odgađanje regulatornog procesa.

Španska vlada je u septembru 2008. godine objavila da donošenje legislative za uvođenje Pay DTT usluga najprije zahtijeva konsensus svih emitera. Ove usluge se ne smatraju prioritetima.

Napomena: podaci korišteni u tekstu su rezultati istraživanja koje je sprovedla Evropska platforma regulatornih tijela.

Odjel za odnose s javnošću
Regulatorna agencija za komunikacije BiH

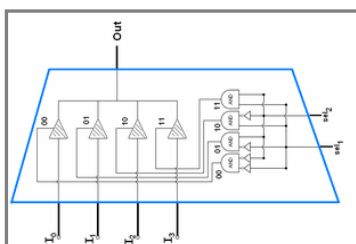
VIJESTI

Posjeta Republici Sloveniji	BIHTEL 2008
<p>Delegacija DTT Forumu Bosne i Hercegovine posjetila je Republiku Sloveniju.</p> <p>Na sastancima sa predstavnicima Agencije za pošto i elektronske komunikacije Republike Slovenije razmijenjene su korisne informacije i iskustva dvije zemlje, a koji su se odnosili na uvođenje digitalne televizije.</p>	<p>U Sarajevu je održan VII Međunarodni simpozijum o telekomunikacijama „BIHTEL 2008“ pod naslovom: „Uvođenje i eksploatacija novih komunikacijskih tehnologija, aplikacija i usluga“. „BIHTEL“ je tradicionalni Međunarodni simpozij o telekomunikacijama, što ga bijenalno organizuje Elektrotehnički fakultet Univerziteta u Sarajevu u saradnji sa „IEEE Bosnia and Hercegovina“ i „IEEE Communications Chapter“.</p>
<p>Kipar: Digitalna TV do 2011</p> <p>Ministar za komunikacije i djelatnosti Nikos Nikolaidis i ministar za unutrašnje poslove Neoclis Sylikiotis objavili su 3. oktobra da će Kipar do 2012. godine, preći na digitalno terestrijalno emitovanje. Prije potpunog prelaska na digitalno emitovanje, postojat će tranzicijski period koji će paralelno emitovati digitalni i analogni signal.</p> <p>Source: http://www.hri.org/news/cyprus/cna/2008/08-10-03_1.cna.html</p>	<p>Pored četrdeset naučnih i stručnih radova sudionika simpozija, uglavnom iz zemalja jugoistočne Evrope, na BIHTEL-u su učestvovali stručnjaci iz RAK-a i DTT Forumu.</p> <p>Izvor: http://bih.tel.etf.unsa.ba/bih/index.html</p> <p style="text-align: center;">VIJESTI IZ SVIJETA </p>

RJEČNIK DIGITALNIH POJMOVA

PPV (Pay-per-view)

«Plati da gledaš» (često skraćeno PPV) je usluga koja omogućuje televizijskim gledaocima posebne programe uz dodatnu cijenu.

MULTIPLEKSOR (MUX ili MULDEX)

U telekomunikaciji, multipleksor je uređaj koji objedinjuje nekoliko ulaznih informacija signala u jedan izlazni signal.

PLANIRANE AKTIVNOSTI

U narednom periodu planirani su:

- ☉ Konferencija „PROGRAMSKI SADRŽAJ U DIGITALNOM EMITOVANJU“ - 26. novembar 2008. god. u UNITIC, Sarajevo

Sekretarijat DTT Foruma izdaje Bilten jednom mjesečno za potrebe informisanja zainteresovanih strana. Svi podaci objavljeni u Biltenu su isključivo informativnog karaktera, te DTT Forum ne snosi nikakvu odgovornost za eventualne posljedice nastale njihovom upotrebom.

SEKRETARIJAT DTT FORUM BiH - Emir Vajzovic, sekretar DTT Foruma BiH - Indira Vaskovic asistent Sekretarijata DTT Foruma BiH